

УДК 327.7:355.4

ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ-ДОНОРІВ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

АРАКЕЛОВА І. О.,**к. е. н., декан факультету економіки,
Донецький державний університет
управління (м. Маріуполь)**

Стаття присвячена аналізу діяльності міжнародних організацій-донорів у гуманітарній допомозі, наданій Україні під час воєнної конфлікту. Розглядаються основні цілі та механізми надання міжнародної допомоги, Глобальний план гуманітарного реагування на 2016 р. та основні обсяги наданої допомоги за 2015 р.

Ключові слова: Україна, воєнний конфлікт, окуповані території, внутрішньо переміщені особи, гуманітарна допомога, міжнародні організації донори, фінансування.

Статья посвящена анализу деятельности международных организаций-доноров по гуманитарной помощи, предоставленной Украине во время военного конфликта. Рассматриваются основные цели и механизмы предоставления международной помощи, Глобальный план гуманитарного реагирования на 2016 и основные объемы оказанной помощи за 2015 г.

Ключевые слова: Украина, военный конфликт, оккупированные территории, внутренне перемещенные лица, гуманитарная помощь, международные организации доноры, финансирование.

This article analyzes the activities of international donors in humanitarian assistance provided Ukraine during the military conflict. The basic objectives and mechanisms of international assistance, the Global Humanitarian Response Plan 2016 and the bulk of the assistance provided by 2015

Keywords: Ukraine, military conflict, the occupied territories, internally displaced persons, humanitarian assistance, international organizations, donor funding.

Постановка проблеми. Брак національних ресурсів для допомоги постраждалим від воєнної агресії, відсутність досвіду роботи з масовою внутрішньою міграцією та гуманітарна катастрофа на лінії розмежування та окупованій території Донецької та Луганської областей України стали причиною активної допомоги міжнародних організацій-донорів. Попри певні зусилля держави, охопити всіх постраждалих необхідною допомогою поки що не вдається, тому починаючи з середини 2014 року міжнародні організації збільшили свій потенціал для надзвичайних ситуацій та фізичну зону діяльності в Україні.

Мета статті полягає у аналізі діяльності міжнародних організацій, обсягів надання ними гуманітарної допомоги Україні та визначенні основних напрямів роботи донорів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження діяльності міжнародних організацій-донорів, основні правила їх роботи та звіти, щодо використання залучених коштів, знаходять своє відображення у аналітичних збірках та публікаціях таких організацій та міжнародних представництв, як: Управління з координації гуманітарних питань; Агентство ООН у справах біженців; Представництво України при Європейському Союзі; Гуманітарний офіс ЄС в Україні; Міжнародний Фонд «Відродження» та інші.

Щодо дослідження самих міграційних процесів та проблем ВПО, то необхідно визначити праці вітчизняних вчених, як Е.М. Лібанова, І.П. Майданік, О.А. Малиновська, О.У. Хомра, І.М. Прибиткова, Ю.І. Римаренко, О.О. Чуприна, О.В. Балуська. Підходи щодо вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб наведено авторами А. Солодько, Т. Доронюк в ряді праць, присвячених даній проблемі.

Виклад основного матеріалу дослідження. До початку конфлікту в Україні була присутня незначна кількість гуманітарних організацій, основна допомога, що надавалася в основному була технічна допомога та міжнародне кредитування. З початку анексії території АР Крим та воєнного конфлікту, що розпочався у квітні 2014 року на Сході України міжнародні гуманітарні організації почали збільшувати свою присутність на території країни, особливо акцентуючи свою увагу та операційний потенціал на населенні окупованих територій та внутрішньо переміщених особах (ВПО) на всій території України.

Основа для роботи міжнародних донорів склали 5 областей та столиця країни, що прийняли на себе удар внутрішньої міграції та усі наслідки, що з нею пов'язані, а саме: Донецька (530274 особи), Луганська (251231 особа), Харківська (212557 осіб), Дніпропетровська (72973 особи), Запорізька (118878 осіб) та м. Київ (127026 особи) [1].

Якщо узагальнювати інформацію щодо міжнародної допомоги, що присутня сьогодні, то можна визначити основні фінансові інструменти:

міжнародні інструменти кредитування: інвестиційне фінансування, переорієнтація наявних проектів.

міжнародне грантове фінансування: гранти, складають велику частину фінансування, суми залишаються меншими в порівнянні із зовнішнім фінансуванням через позики. Гранти особливо важливі у тих напрямках, де поставлена мета подолання проблем соціальної єдності, стабільності та примирення.

міжнародна технічна допомога – фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України.

Для додаткового аналізу на рисунку 1 продемонстровано види та основні напрями допомоги Європейського Союзу в Україні 2014-2015 рр.

Вся робота та координація міжнародних організацій відбувається на основі Глобального плану гуманітарного реагування (ПГР), в який закладена оцінка ситуації щодо населення окупованих територій та ВПО і оцінка ресурсів, які потрібно залучити. Робота на основі даного плану здійснюється з розподілом на основні кластери та відповідно до даних кластерів аналізуються основні потреби населення та результати задоволення даних потреб наприкінці періоду.

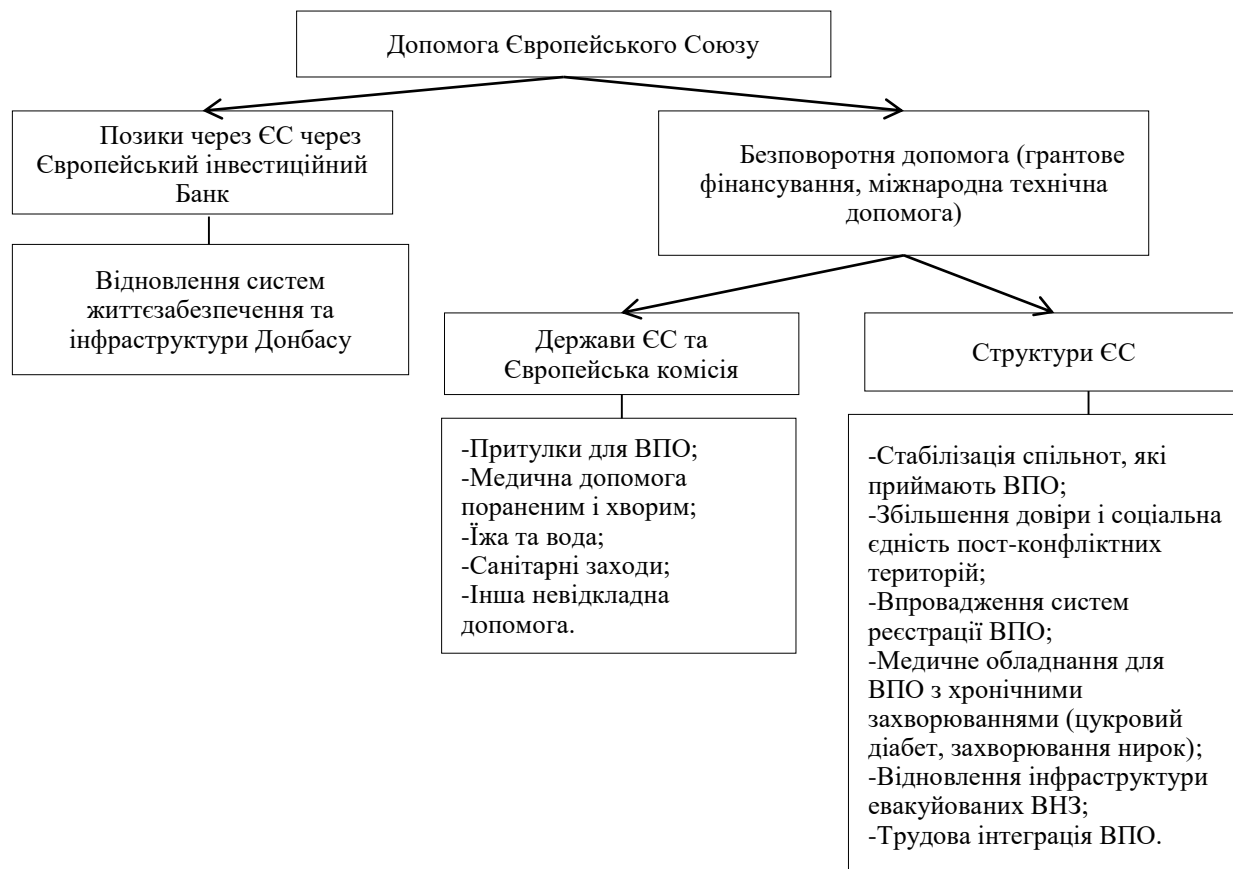

Рис. 1. Види допомоги Європейського Союзу в Україні [3]

На сьогодні 147 гуманітарних партнерів присутні в Україні, з яких 21 Міжнародна неурядова організація, 8 Агентства ООН, 7 Міжнародних організацій. Незважаючи на труднощі, що досі існують, гуманітарні партнери, які здійснюють свою діяльність у рамках ПГР, станом на кінець 2015 року, профінансували допомогу населенню України, що постраждали від воєнного конфлікту на Сході України та анексії АР Крим, у розмірі 183 млн дол. США (рис. 2).

Рис. 2. Розподіл фінансування згідно кластерів ПГР у 2015 році, % [4]

Слід зазначити, що загальна сума профінансованих та заявлених внесків дорівнює 58% від необхідних 316 млн (табл. 1). Це включає близько 174 млн (55%) профінансованих коштів та ще 9,2 млн (3%), які було заявлено. Дефіцит складає 133 млн дол. США (42%) [5].

Таблиця 1

Основні показники виконання гуманітарного плану у 2015 році [6]

Види допомоги	Фактичне виконання	Заплановано
Багатоцільовий грошовий грант, родин	63673	80000
Ремонт та підтримка місць компактного проживання, осіб	6669	13000
Керування місцями компактного проживання, осіб	511	7000
Легкий та середній ремонт, родин	8549	15000
Тверде паливо, родин	6545	30000
Терміновий ремонт, родин	12353	20000
Непродовольча допомога, родин	281897	338000
Запаси на надзвичайні ситуації, родин	10000	70000
Постійне житло, родин	20	200

Аналізуючи діяльність міжнародних організацій, треба зауважити присутність та географічне розташування партнерів ПГР на території України, дану інформацію надано на рисунку 3. З огляду географічного охоплення, усі 147 гуманітарних партнерів ПГР присутні у п'яти східних областях – Донецькій, Харківській, Дніпропетровській, Луганській та Запорізькій, що вище були зазначені як найбільш густо населені внутрішньо переміщеними особами.

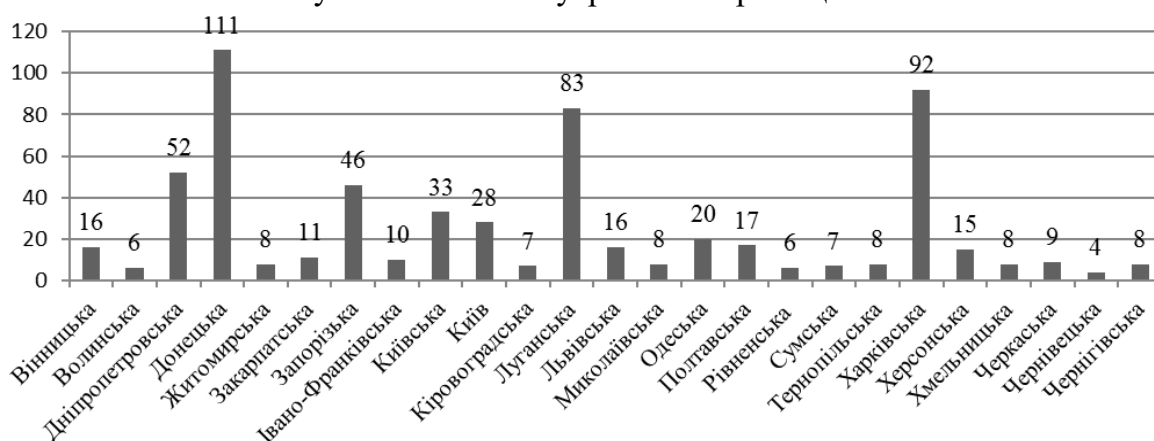

Рис. 3. Кількісна присутність партнерів ПГР у областях України [5]

Окремо можна розглянути регіональну присутність відповідно до основних кластерів Плану гуманітарного реагування у 2015 році. Детальний розподіл продемонстровано у таблиці 2.

Гуманітарне реагування вимагає узгоджених дій багатьох учасників кластерів. Узгодження дій на національному, регіональному та місцевому рівнях та між усіма партнерами, в тому числі органами влади, Організацією Об'єднаних Націй та іншими міжнародними організаціями, національними та міжнародними неурядовими організаціями та донорами, мають важливе значення для забезпечення стратегічного, принципового реагування на потреби найуразливіших, мобілізації ресурсів та запровадження надійної системи моніторингу. Однак, за словами представників організацій донорів, кількість партнерів за основними кластерами не є свідомством покриття основних потреб

постраждалого населення, це лише свідчення про оперативну присутність на визначених територіях.

Таблиця 2

Регіональна присутність партнерів ПГР у відповідності до основних кластерів

Області України	Освіта	Продовольча допомога	Охорона здоров'я та харчування	Забезпечення доходів та раннє відновлення	Захист	Житло та непродовольча допомога	Вода, санітарія та гігієна
Вінницька	3			3		1	
Волинська							
Дніпропетровська	4		1	6	26	6	
Донецька	6	7	4	8	40	34	6
Житомирська	1			2	5	1	2
Закарпатська	1			1	8		
Запорізька	4	1	1	5	22		
Івано-Франківська	1			2	7		
Київська	2	1	2	3	2	2	
Київ	3		1	2	24	5	2
Кіровоградська	1			1	7		
Луганська	6	7	8	5	26	12	11
Львівська	1			5	9		
Миколаївська	1			1	6	1	
Одеська	1	1	1	6	10	1	
Полтавська	1		1	2	7	2	
Рівненська					8		
Сумська	1			1	6	2	
Тернопільська	1			3	51	1	
Харківська	11	1	10	8		7	1
Херсонська	1			3	7	4	
Хмельницька	1			2	7		
Черкаська	1			1	8	1	
Чернівецька					7		
Чернігівська	1			1	7	1	

7 грудня 2015 року запущено Глобальний план гуманітарного реагування на 2016 рік, у даному плані є розрахунки фінансової та гуманітарної допомоги і Україні. Розподіл фінансування між кластерами у 2016 році продемонстровано на рисунку 4 [7].

Рис. 4. Основні напрями надання Україні допомоги згідно ПГР на 2016 рік (за кластерами), мільйон дол. США

План для України був розрахований на основі аналізу потреб для надання допомоги 2,5 млн осіб серед найбільш уразливих груп населення в загальній кількості 3,1 млн осіб (табл. 3), які потребують термінової гуманітарної допомоги по всій країні. План передбачає залучення 298 млн. дол. США для задоволення потреб постраждалого від конфлікту населення Східної України і ВПО [7].

Таблиця 3

**Населення України, яким планується надання допомоги
згідно ПГР на 2016 рік**

Основні кластери	Кількість населення, осіб
Освіта	200 000
Житло та непродовольча допомога	300 000
Продовольча допомога	500 000
Охорона здоров'я та харчування	2 300 000
Забезпечення доходів та раннє відновлення	200 000
Захист	2 500 000
Вода, санітарія та гігієна	1 700 000

Якщо розглядати більш детально напрями надання допомоги, то необхідним є аналіз кількості населення, яке визначено ПГР як основа для надання гуманітарної допомоги у 2016 році. Як було зазначено вище, загальна кількість населення, що потребує допомоги згідно плану – 2,5 млн. грн., якщо розглядати у розрізі основних кластерів, то наявним стає отримання однією особою декількох видів допомоги від Партнерів програм.

Серед цільової аудиторії міжнародних донорів проведено сегментування потенційних отримувачів допомоги у 2016 році, а саме за віковою структурою: діти, дорослі та літні люди. Найбільший відсоток допомоги прогнозовано надати населенню віком від 18 до 59 років 57 % з яких складають жінки, визначені ПГР, як особливо уразливими у даній ситуації (табл. 4).

Таблиця 4

Сегментація отримувачів допомоги за віковою ознакою, % [7]

	Діти (до 18 років)	Дорослі (18-59 років)	Літні люди (від 59 років)
Захист	16	57	27
Вода, санітарія та гігієна	16	60	24
Охорона здоров'я та харчування	16	57	27
Забезпечення доходів та раннє відновлення	13	56	31
Продовольча допомога	16	60	24
Освіта	93	7	0
Житло та непродовольча допомога	21	55	24

Якщо згрупувати основні організації партнери Плану за країнами походження, то можна виділити 5 основних країн-донорів: Японія, Німеччина, Литва, Швеція, Швейцарія та окремо виділимо Європейський Департамент

цивільного захисту та Комісію з надання гуманітарної допомоги, які взяли на себе практично половину визначеного фінансування на 2016 рік (табл. 5).

Таблиця 5

Загальний обсяг запланованого фінансування на 2016 рік, Україна [8]

Донори (країни та організації)	Заплановане фінансування, дол. США	Невиплачені внески, дол. США*
Європейський Департамент цивільного захисту та Комісія з надання гуманітарної допомоги	15 873 016	
Японія	500 000	
Німеччина	17 850 634	1 700 680
Литва	148 185	
Швеція	58549	239 263
Швейцарія	1 009 082	297 619
Загальна сума	35 439 466	536 882

* перехідні запаси за попередній рік, що невитрачені або невикористані і повинні застосовуватися до проектів в поточному році.

Особливістю надання гуманітарної допомоги для України, є те, що кошти виділяються не лише міжнародними організаціями, благодійними фондами та урядами зарубіжних країн, а й окремими громадянами даних країн. Поряд з потужним волонтерським рухом це свідчить про досить високий рівень солідарності громадян Європи та країн світу з українським народом. Насамперед, це такі країни, як Польща, Латвія, Чехія, США та Канада.

Висновки. Аналізуючи роботу з міжнародними організаціями-донорами, треба зупинитися на основних перепонах, що на сьогодні існують. По-перше, співпраця з міжнародними організаціями ведеться не на системному рівні, а відбувається на місцевому рівні чи в межах вертикалі певних державних установ. По-друге, питання щодо міжнародної допомоги лежить у площині створення всіх умов для спрощення надання фінансової допомоги від міжнародних донорів. Міжнародні організації користуються власними інструментами видачі матеріальної допомоги та не ставлять за мету звернення до державних органів. Однак, існуючі програми інтеграції та інші програми щодо окупованих територій та ВПО такі механізми не розглядають, що спричиняє додаткові проблеми у підтримці населення, постраждалого в результаті воєнного конфлікту в Україні основними міжнародними організаціями-донорами.

Література:

1. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>
2. Україна Оцінка відновлення та розбудови миру: аналіз впливу кризи та потреб на Східній Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/PR/RPA_V1_Ukr_4Web_lowres.pdf

3. Допомога ЄС для постраждалих під час кризи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://coopeuukraine.files.wordpress.com/2015/01/hum-eng-final.jpg>
 4. Ukraine: Humanitarian Response Plan Funding - 20 Oct. 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/ukraine-humanitarian_funding_update_20_october_en.pdf
 5. Україна: досягнення ПГР 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/hrp_2015_one_pager_20150203_ua.pdf
 6. Україна. Грудень 2015 р. Основні дані [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Factsheet_December_2015_UKR.pdf
 7. План Гуманітарного реагування (січень-грудень 2016). Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/2016_hrp_ukraine_ukrainian.pdf
 8. Financial Tracking Service. Tracking Global Humanitarian Aid Flows / Funding to 2016 response plans [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fts.unocha.org/>
-

Since the annexation of the territory of Crimea and armed conflict, which began in April 2014 in eastern Ukraine, international humanitarian organizations have begun to increase their presence in the country, particularly focusing their attention and operational capacity on the occupied territories and internally displaced persons (IDPs) throughout the territory. Before that in Ukraine there was a limited number of humanitarian organizations, the main assistance that was provided was mainly technical and international lending.

At the present times the basis for international donors is comprised by 5 regions and the capital of the country that has received the biggest amount of internal migrants and all the consequences associated with it. In Ukraine there are 147 humanitarian partners, of which 21 are international non-governmental organizations, 8 UN agencies and 7 international organizations. Despite the difficulties that still exist, humanitarian partners that operate under the Humanitarian response plan in 2015 provided assistance and financial aid to the population of Ukraine that became victims of armed conflict in the east and the annexation of Crimea, in the amount of 183 million USA dollars.

All work and coordination of international organizations is based on the Global Plan of humanitarian response, which presupposes the assessment of the situation on the occupied territories and IDPs and analysis of resources that have to be involved. The work in terms of this plan is carried out by the distribution to the main clusters and according to these clusters the basic needs of the population and results of their fulfillment at end of the period are analysed.

Humanitarian response requires coordinated actions of many members of the clusters. Coordination of activities at national, regional and local levels and between all

partners, including governments, the United Nations and other international organizations, national and international NGOs and donors are essential to ensure strategic, fundamental response to the needs of the most vulnerable population, resource mobilization and implementation of a reliable monitoring system. The peculiarity of humanitarian aid to Ukraine is that the funds are allocated not only by international organizations, charitable foundations and governments of foreign countries, but also by individual citizens of these countries. Along with the strong volunteer movement it shows a fairly high level of solidarity of European citizens and the world to the Ukrainian people. First, it is countries such as Poland, Latvia, Czech Republic, the USA and Canada.

Analysing the work of international donors, one cannot but focus on the major obstacles that currently exist. First, cooperation with international organizations is not at the system level, but is at the local level or within specific state institutions. Secondly, the issue of international aid lies in the creation of conditions to facilitate financial assistance from international donors. International organizations are issuing their own tools and financial aid and are not going to aim to appeal to the authorities. However, integration of existing programmes and other ones on the occupied territories and IDPs do not consider such mechanisms and it causes additional problems to major international donors in supporting the population affected by the military conflict in Ukraine.

УДК 612.081:006.86

**СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ В МЕДИЧНИХ
ЛАБОРАТОРІЯХ УКРАЇНИ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ
МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ**

**КИРИЧЕНКО І. І., к. держ. упр., доцент
кафедри державної служби та
менеджменту освіти ДВНЗ
«Університет менеджменту освіти»,
м. Київ,
БАЙРАК А. О., аспірант, викладач
кафедри адміністративного
менеджменту, Донецький державний
університет управління (м. Маріуполь)**

В статті визначено передумови для створення та впровадження дієвої системи менеджменту якості в медичних лабораторіях України. Запропоновано основні підходи до модернізації лабораторної служби країни через створення і функціонування системи менеджменту якості